

A LEGALIZÁCIÓ VESZÉLYEI A FELÉPÜLT SZERHASZNÁLÓKRA NÉZVE

KÖNÖZSY ZSOLT

A legálissá tett drogok, így a kannabisz legalizálása a legnagyobb veszélyforrás lenne a visszaesésben, hiszen a felépülő függők könnyen, erőfeszítés nélkül hozzájuthatnának.

A függőség olyan betegség, amelynek a vége – felépülés nélkül – börtön, intézet vagy halál!

A függőség, azaz az addikció fogalma több módon is meghatározható, a hétköznapi nyelvben általában a szenvedélybetegséggel azonos fogalomként használják. A függőség jellemzője, hogy az egyén prioritását és figyelmét teljes mértékben a függőség uralja, és egyetlen cél a vágyott tevékenység végzése, illetve a drog használata vezérli. A különféle kémiai szerek, pszichoaktív anyagok általában kellemes érzést, eufóriát idéznek elő, és egy idő után a használatuk különböző mértékű fizikai és pszichés függőséget okoz az agyra és az idegrendszerre kifejtett hatásuk miatt.

A kapudrog-elmélet szerint a kannabisz használata keményebb drogok (pl. heroin, kokain) szedéséhez vezet. Több neves szakember a kapudrog-elméletet ma már nem tartja megalapozottnak, azonban a tapasztalat az, hogy a kábítószer-fogyasztók nagyon sokan kezdték a marihuánával, majd azután tértek át más drogra, azaz a marihuána fogyasztása általában megelőzi a többi drog használatát. A kannabisz a leggyakrabban használt tiltott drog, a [marihuána](#) használata során átélt spirituális élmény miatt jellemzően pszichés függést okoz. A pszichés függőségre jellemző, hogy a drog használatának megszüntetése után fizikai (testi) elvonási tünetek nem jelentkeznek, a drog utáni sóvárgás azonban erős és elviselhetetlen. A kialakult testi

vagy lelki függőség a személyiség részévé válik, átveszi a gondolkodás és a cselekvés felett az uralmat. Aki függő, annak függenie kell valamitől, máskülönben elvonási tünetei vannak. A drogok fogságából nehéz szabadulni, a sikertelen egyéni próbálkozások után sokan belátják, hogy a függőség kezelése, gyógyítása [szakember](#) segítségét igényli, vagyis a függőség kezelésében terápiára van szükség. Megfelelő terápiával sok esetben tartós felépülés érhető el, de előfordul, hogy a leszokás csak átmenetileg sikeres, és a szenvedélybetegség újból visszatérhet. Magyarországon kétféle terápiás modell (Minnesota és Portage) szerint működnek a rehabilitációs intézetek, azonban mindegyik alapelve megegyezik abban, hogy a rehabilitációhoz alkohol és drogmentes környezetre van szükség.

Az elmúlt években Magyarországon aggasztó tendenciát figyelhettünk meg, ami az első szerhasználat időpontját illeti, különösen a fiatalabb korosztályok körében. Láthatóan egyre több 13-14 éves fiatal próbál ki pszichoaktív szereket és válik tőlük függővé. A szenvedélybeteg és a bajba jutott szerhasználó, vagy addiktív tinédzser csak akkor képes a változásra, amennyiben eljut arra a pontra, hogy ezt felismerje, belássa és tegyen egy lépést önmagáért, a felépülés felé. A kannabisz legalizálásával ez a lépés valószínűleg nem történik meg, hiszen „ha valami legális, azt szabad, az nem árt, miért kellene rehabilitációra menni miatta?” – gondolhatja egy fiatal, holott láthatunk erre példát, hiszen az alkohol legális, mégis vannak alkoholistákat kezelő intézmények. A 18 év alatti szerhasználókat nem lehet rehabilitálni a felnőttek között, így jött létre annak az igénye, hogy 18 év alatti fiataloknak speciális intézményeket kellett létrehozni. Közép-Európában elsőként a Ráckeresztúri Fiatalkorúak Drogterápiás Otthona nyitotta meg a kapuit, majd ezt követően Szatymazon a Farkasinszky Terézia Drogcentrum Gyermek- és Ifjúsági Addiktológiai Rehabilitációs Részlegben kezdődött hasonló munka. 2021-ben pedig az Egészségdokk Gyermek- és Ifjúsági Addiktológiai Rehabilitációs Intézet kezdte meg a működését Székesfehérváron.

A kannabisz legalizációjával kapcsolatban a Székesfehérváron jelenleg gyógyuló szerhasználó fiatalok között felmérést végezve a következő eredmények születtek:

- 10%-uk szerint a kannabisz roncsolja az agyat és a testet, tehát nem szabad legalizálni.

- 40%-uk szerint a kannabisz ugyanolyan káros, mint a többi drog, tehát, ha a kannabiszt legalizálják, akkor a többi drogot is legalizálni kellene, például a kristályt.
- 50%-uk szerint, ha a kannabisz legális lenne, akkor sokkal többen kezdenének el drogozni, mert mindenki ezzel a szerrel kezdi a szerfogyasztást.

A rehabilitációt végzett felépülő függők igazi terápiája a rehab után kezdődik, azaz következik az „élet szakasz”. A felépülés minden szenvedélybeteg számára komplex, számos változást magában foglaló, élethosszig tartó út, nemcsak nehézségekkel és elakadásokkal, hanem növekedési lehetőségekkel és személyiség-fejlődéssel. Mindenki máshol tart a felépülésében. Az elején a függő úgy képzei, hogy a szabadság azt jelenti, hogy akkor és annyit használhat a kedvenc szeréből, amikor és amennyit csak akar, míg a stabilabb életvezetéssel rendelkező felépülő könnyebben hoz döntést, amellet, hogy nem akar többet szert használni.

A felépülő függő szinte folyamatosan azon dolgozik, hogy az élet kihívásaival meg tudjon küzdeni. Ha minden ideális, a szociális területei rendben vannak, stabil életvezetése van, akkor kevésbé veszélyeztetett a felépülése. Sajnos az életben azonban jönnek kihívások: párkapcsolat, krízis, tragédia, betegség, haláleset, hirtelen jött siker. Ezekkel a kihívásokkal, amikre eddig szert használtak, józanul kell szembenézniük, tehát a kihívásokat a felépülő függők nagyon nehezen kezelik. Függőként úgy gondolhatjuk, hogy csak akkor érezhetjük jól magunkat, ha használjuk választott szerünket, és csak azokhoz tudunk kapcsolódni, akik szintén használnak. A függőség identitásunk részévé válik. Értékeink, pozitív tulajdonságaink elkavarodhatnak függőségünk útvesztőjében.

Egy felépülőben lévő függő számára kiemelt jelentőséggel bírnak mindazok a dolgok, amelyek – az ismerős, biztonságos voltuk miatt – a világban való eligazodást segítik. A felépülés során szinte mindennél fontosabb a napi rutin, illetve az a fajta egyensúly, amelyet a megszokottság biztosít. A tervezhetőség hiánya miatti „egyensúlyvesztés” különösen hajlamosít a szerhasználatra. Egy felépülőben lévő szerfüggő számára az egyik legjelentősebb kihívást általában a szer fogyasztása iránt érzett sóvárgás, illetve a sóvárgás érzésével való megbirkózás jelenti.

A rehabról kikerülve azzal szembesülnek a felépülő függők, hogy nincs munkájuk, nincs hol lakniuk. Családjukhoz nem mehetnek vissza, mert a régi környezet veszélyeztetné a nehezen megszerzett józanságukat, valamint józanul kell szembenézniük azokkal a nehézségekkel, amelyek miatt esetleg korábban anyagoztak. Erre jelent megoldást a szenvedélybetegeknek létrehozott támogatott lakhatás, ahol a piaci ár töredékéért tudnak lakáshoz jutni a kliensek. A támogatott lakhatás igénybevételének feltétele többek között minimum hathónapos józanság és elköteleződés az absztinencia mellett. A támogató közegnek köszönhetően tovább fejleszthetik a terápián megtanult készségeiket, hogy munkát találjanak, új barátokra tegyenek szert. Ugyanis a rehabon „frissen” végzett felépülők még nem stabilak, magányosak, a régi kapcsolataik rendezetlenek, új társas kapcsolataik pedig még nem alakultak ki. Ez a fajta bizonytalanság miatt előállhat egyfajta elakadás a felépülésükben, mikor is előjöhet a jól ismert problémamegoldás, azaz a szerhasználat, amit még jobban elősegítene az, ha legalizálva lenne a kannabisz, hiszen könnyű és törvényes hozzájutni. A felépülő szenvedélybetegek populációjában többen pszichés rejtett státusszal rendelkeznek, amivel le lehet élni az életet, ha a felépülő szerhasználó absztinens marad. Azonban, ha legális lenne a kannabisz, a felépülők nagy része elkezdené használni, hiszen a függő természet alapja a szerhasználat. A kannabisz használata viszont felerősíti a pszichés betegségeket, mint pl. paranoia, skizofrénia, depresszió (depresszív tünetek). Nem véletlenül mondják a szakemberek, hogy a felépülésben az első 5 év egy jó kezdet.

A felépülő függők józanságuk megtartásáért a következő szolgáltatásokat vehetik igénybe:

- Intenzív önismereti tréning, mely a reszocializációjukat és a reintegrációjukat segítő komplex program.
- Visszaesés-megelőzési csoport, mely program lényege, hogy a drogfogyasztó magatartással szemben egészséges, pozitív életvezetési mintát nyújtson, valamint a programon való részvétellel segítse a résztvevőket a józanság megőrzésében.
- NA gyűlés, amely egy olyan önsegítő közösség drogfüggők számára, ahol függők segítenek függőkön, akik abból merítenek erőt a felépüléshez, hogy

hasonló pokoljáráson mennek vagy mentek át, amelyet okozhatott drog, alkohol vagy bármilyen kémiai függőség.

Mindegyik program igénybevételéhez – kis türelmi idővel – absztinencia szükséges, hiszen mindegyik célja a józanság megőrzése és a teljes felépülés. A legalizált szerek ezeket a segítő programokat is semmissé teszik, hiszen igénybevételüket akadályozza meg, ha esetleg a felépülő függő egy gyengébb pillanatában legalizált drogot használ megoldásként. És lássuk be, ez hamar megtörténik, ha az a bizonyos „egyensúlyvesztés” valami miatt megtörténik. Ekkor a felépülő függő úgynevezett beszűkült tudatállapotba kerül, ami jelentősen eltér az általa egyébként megszokottól. Sokkal kevesebb lehetőséget lát maga előtt, könnyebben akad el egy válságos élethelyzetben vagy egy komoly kihívásokat tartogató szituációban. Ekkor felléphet az önagresszió, azaz a tudatos szerhasználat. Ha ez a szer legális, akkor meg sem kell „küzdenie” a beszerzéséért. Ebben a tudatállapotban a felépülő általában nem áll meg egy használatnál, ami visszaesést eredményez.

Láthatjuk tehát, hogy az „élet szakasz” számos veszélyforrást rejt a felépülő szerhasználókra. A legálissá tett drogok, így a kannabisz legalizálása a legnagyobb veszélyforrás lenne a visszaesésben, hiszen a felépülő függők könnyen, erőfeszítés nélkül hozzájuthatnának.

Felépülésben, mint folyamatban gondolkodva a józanság, a józan gondolkodás fogalma magában foglalja ugyan az absztinenciát, de egyúttal túl is mutat azon – vagyis józannak lenni több, mint nem használni. Ha egy felépülő függő tudatmódosító szert visz a szervezetébe, megváltozik a gondolkodásmódja, beszűkülté válik, és onnantól az elvei torzulnak. Ennek a veszélye innentől, hogy nem tud kontrollt tartani a szerhasználatában.

A szerző az Emberhalász Misszió Alapítvány vezetője

